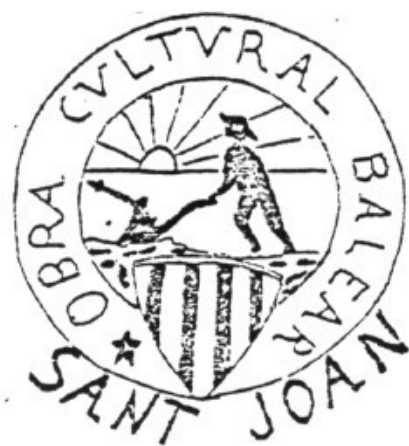
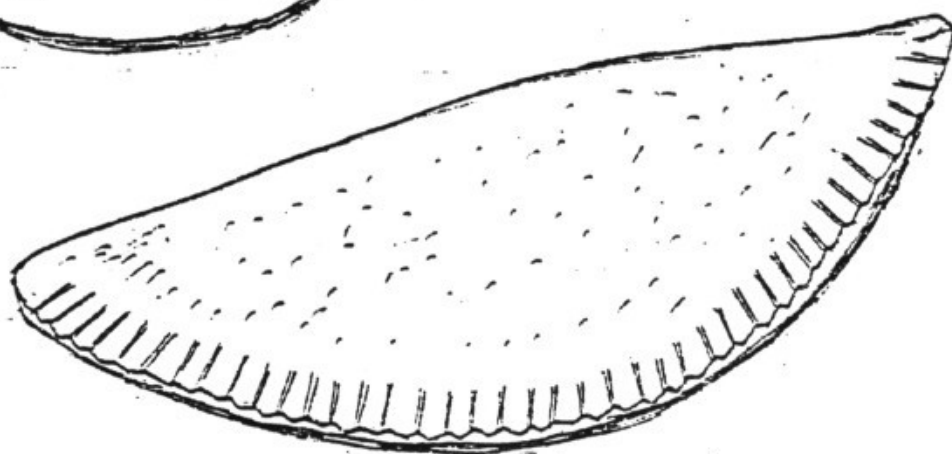
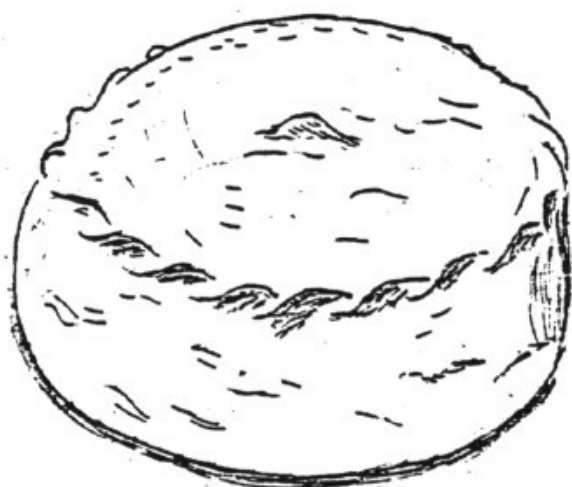
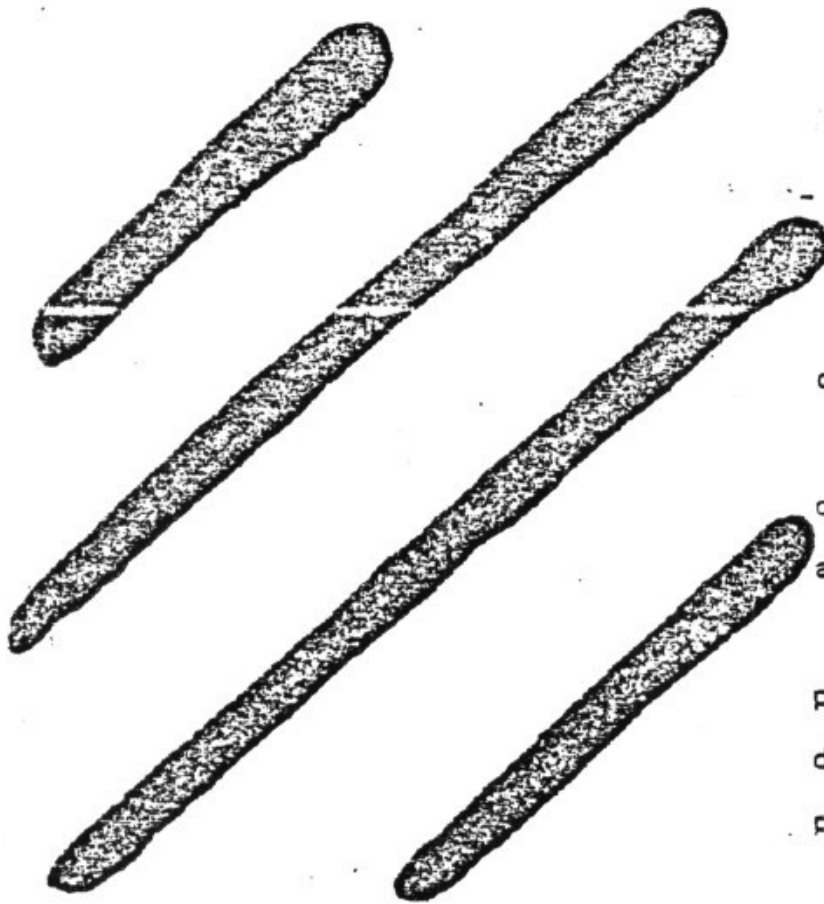

MEL: SUCRE

nº 10

MEL I SUCRE, núm. 9. Abril, 81
butlletí informatiu de l'Obra
Cultural Balear a Sant Joan,
per als socis.

portada: empanada i rubiol,
realitzat per Joan Morey.

Tothom qui vulga col.laborar
que faci de veure algú de l'e-
quip de treball.

El curset de català és cada
dimarts i dijous, a les 9,30
a l'aula de cultura.

Girant fulles hi trobareu:

- caminant, un article que fa edito-
rial.

-notícies locals, sobre el que suc-
ceix al poble per l'O.C.B.

-ja està de situacions diglòssi-
ques per Joan Font, en defensa de la
atacada llengua catalana.

-tipus de fubiol(apèndix pag-2)
per Joan Morey// dades tècniques
del fubiol(apèndix pag-4), també
per Joan Morey.

-fulles i flors, gloses a la colo-
rida primavera de Na Bàrbara Mates.

-la biblioteca i el nin, Amador
Gaià ens acostaren aquest tema tan
delicat.

-planell d'una excursió que preten
esser la primera d'un grupat de progra-
mades.

-cançons, Miquel Gaià ens anima
amb un poc d'humor.

-festa del quart diumenge, el sím-
bol de les coquetes, de la més petita
a la més grossa per Joan Morey.

-la televisió, una droga actual(2)
l'introvertit quixó per Francesc X.
Moratinos.

-costums que fan història, el pa-
sseig i jocs infantils per Miquel
Gaià i Amador Gaià.

CAMINANT

En un temps ni massa llarg ni massa curt ens hem declarat al nostre poble amb la intenció de fer-li arribar tot tipus d'expressions d'àmbit cultural referents a la nostra identitat com a poble.

Com a delegació de l'Obra Cultural Balear que som, la nostra tasca consisteix en donar a conèixer la cultura popular al la gent malgrat les nostres petites passes. És clar el nostre objectiu de defensar la normalització de la nostra llengua i un afirmar el nostre esforç en fer país.

La nostra labor, fins ara, ha estat senzilla i bàsica. Hem tret un butlletí, Mel i Sucre, medi d'expressió cap els socis, que intentant complir la seva missió surt periòdicament.

Entre les activitats dutes at terme hi ha que senyalar diverses excursions d'índol didàctic-cultural; unes pel nostre terme (puig de Sant Nofre, Son Brondo, Son Baró, Son Fornás,...) i les altres arreu de la nostra geografia mallorquina (La Trapa, L'Ofre,...) Es recolliren una sèrie de firmes avalant la postura presa per l'Ajuntament de canviar el nom del nostre poble. També elaboràrem un petit estudi sobre el canvi dels noms dels carrers, que va ésser enviat a la corporació.

La darrera activitat en funcionament és un curs de català on la gent ha respost d'una manera satisfactòria, i així ho ha demostrat amb la seva assistència, agraïnt l'amabilitat d'en Joan Font que desinteressadament imparteix les classes.

Ara bé, hem tengut les limitacions que solen patir les delegacions de poble on llur economia és feble i està mantinguda per les quotes dels socis. Per altre banda les limitacions que patim al poble on l'oposició dels que sempre han dominat no poden resignar-se a perdre el poder.

La nostra organització no sempre ha estat eficaç, en el sentit de que quan hem intentat donar resposta a cada moment no hem arribat de ple a la base. Però la nostra intenció és defensar els nostres interessos com a comunitat amb una història i amb dret a tenir futur.

El com i els medis del voler continuar és d'acostar-nos cada pic més als socis i al poble en general i complir amb els objectius per a dur-els a terme.

Delegació de l'O.C.B. Sant Joan

-----NOTÍCIES LOCALS-----

----El mes passat tingué lloc l'assemblea ordinària de l'O.C.B. en la que es tractaren diversos punts. Les conclusions més importants a què s'arribaren foren: la realització d'un curs de català; la presentació a l'ajuntament d'un estudi sobre el canvi dels noms dels carrers de Sant Joan; i la proposta de fer una sèrie d'excursions per dins el nostre terme.

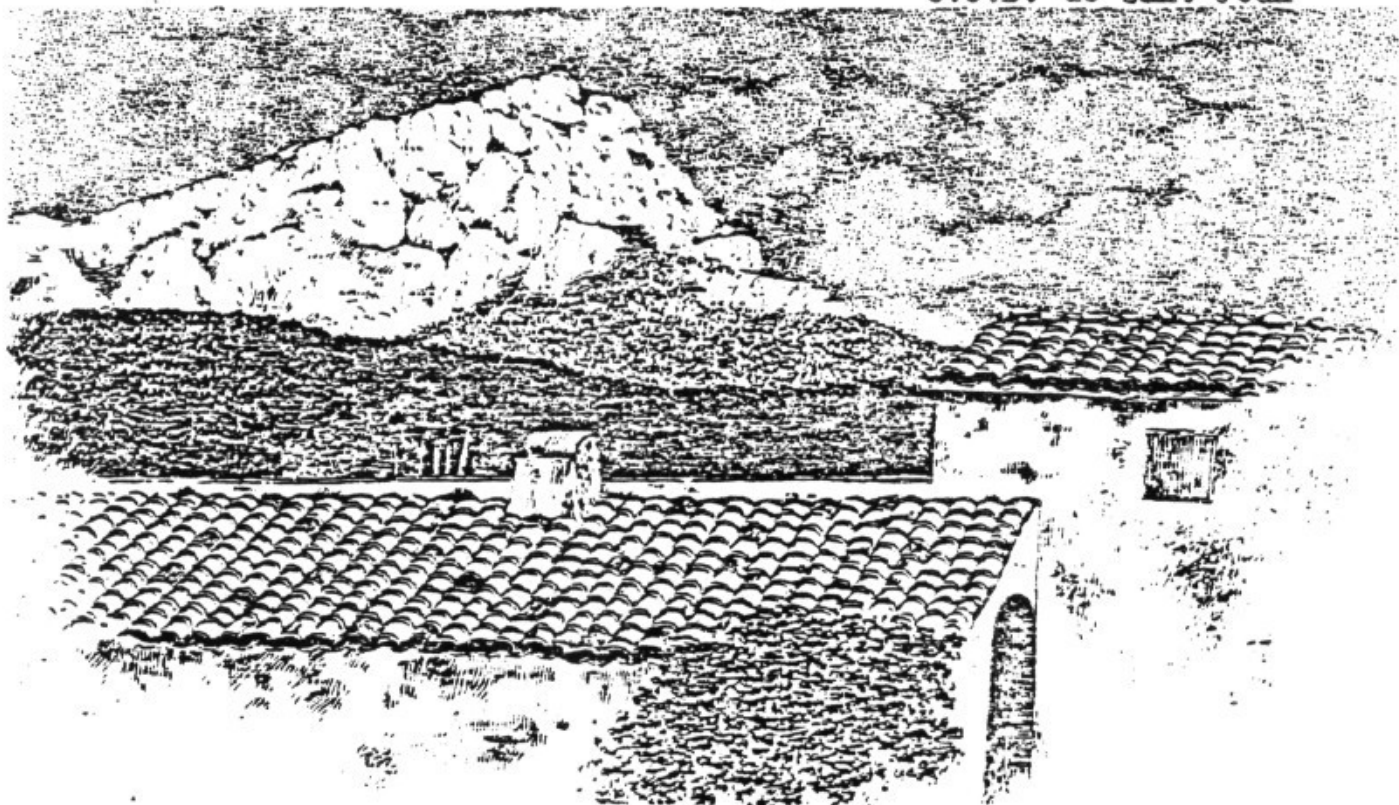
----Com cada any el dia del Quart Diumenge de Quaresma es va celebrar la romeria al puig de Consolació: Hi acudí molta gent, com ja es costum. El dematí es celebrà una carrera semi-maraton i una missa concelebrada. A l'horabaixa animà la festa la banda de música de Montuiri i el ball de bot. Posteriorment es llegí la desició del jurat del certamen poètic Verge de Consolació.

----Es presentà a l'Ajuntament l'estudi que ha sortit sobre el butlletí i que fa referència al canvi dels noms dels carrers encapçalat per la següent nota:

"L'Obra Cultural Balear a Sant Joan en vistes a contribuir a la recuperació de la nostra cultura i a la normalització de la nostra llengua ha realitzat el corresponent estudi sobre el canvi dels noms dels carrers de la nostra vila; per la qual cosa hem pensat de presentar-lo a l'excel.lentíssim ajuntament de Sant Joan. Esperant la seva col.laboració amb el nostre criteri..."

----Un grup de gent tornà insistiren posar el nom popular a la Plaça Nova, potser aprofitant la concurrència de la diada del Quart Diumenge.

O.C.B. de Sant Joan

JA ESTÀ BÉ SITUACIONS DIGLÒSSIQUES.

Després de veure els atacs soferts per la nostra llengua que han dut terme alguns individus (quasi tots ells castellano-parlants) a través dels diaris de Madrid, el Principat, el País Valencià i les Illes, on parlen d'un suposat imperialisme del català que, segons diuen, obliga a alguns professionals de l'ensenyament a deixar les contrades dels Països de Parla Catalana; no ens queda altre remei que, com a mínim, defensar-la.

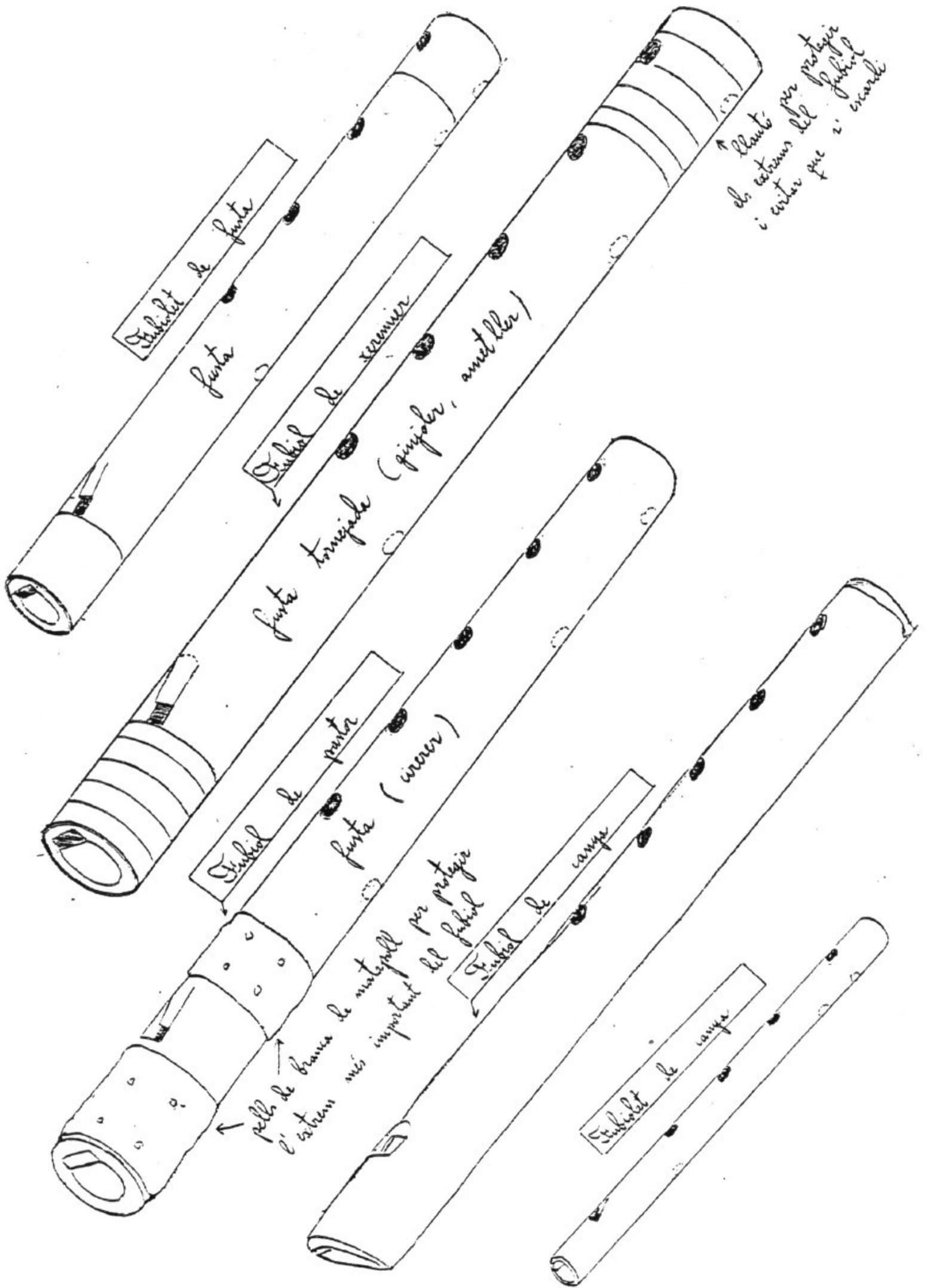
Sembla que després del frustrat cop d'Estat tornàssim una vintena d'anys enrera: per a parlar de les més que ben clares nacionalitats que formen l'Estat Espanyol, i per tant de les seves cultures. Cosa molt perillosa, ja que podem arribar a desaparèixer com a poble amb una cultura pròpia.

El que hem de tenir ben clar és que la llengua que parlem, el català, és, en potència, ben igual que qualsevol de les altres que existeixen arreu del món; és a dir, que ningú té dret a reprimir-la. Quan arribem a tenir tot això més o manco ben clar, serà quan acabarà la situació diglòssica en què ens trobem. Però, la realitat no és aquesta. En aquests moments el català, encara, només comença a utilitzar-se en públic i d'una manera més o manco oficiosa; és tractat com a una llengua estrangera a les escoles (com a molt es donen tres hores setmanals, i de quina manera!); la majoria de castellano-parlants que vénen a viure entre nosaltres no l'accepten ("habla en cristiano").

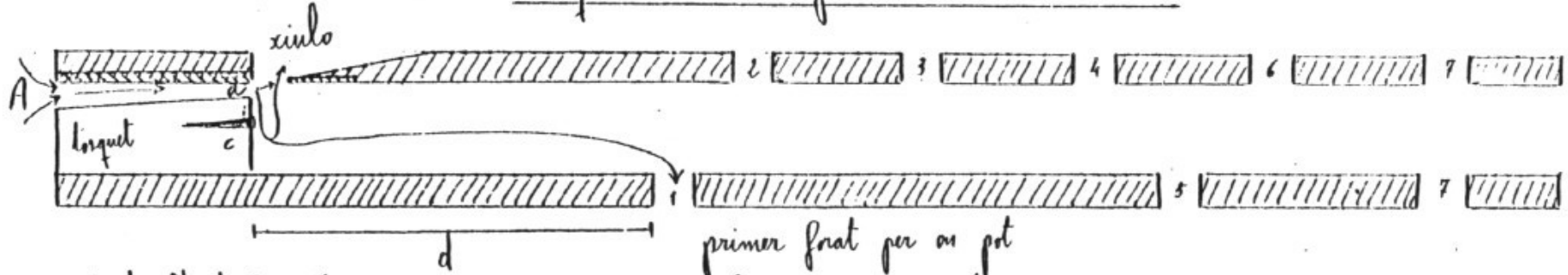
Per a resoldre tot això, perquè aquesta no desapareixi, no ens queda altra alternativa que exigir a les autoritats, en aquest cas insulars, l'oficialitat del català.

Aquesta oficialitat ens suposaria molts d'aventatges, sobretot una millora en l'aprenentatge dels nens a les escoles; ja que està ben demostrat que si hom parla una llengua a casa seva, aprendrà molt més aviat les matèries que allà els mestres li ensenyaran. Personalment, pens que això és la clau que ens permetria que la situació diglòssica que aquí tant no depivés cap a la desaparició de la llengua dominada, el català.

Esparem que aquesta desaparició no arribi mai, i que tots junts, ben aviat, poguem parlar de l'alliberació de la llengua catalana.

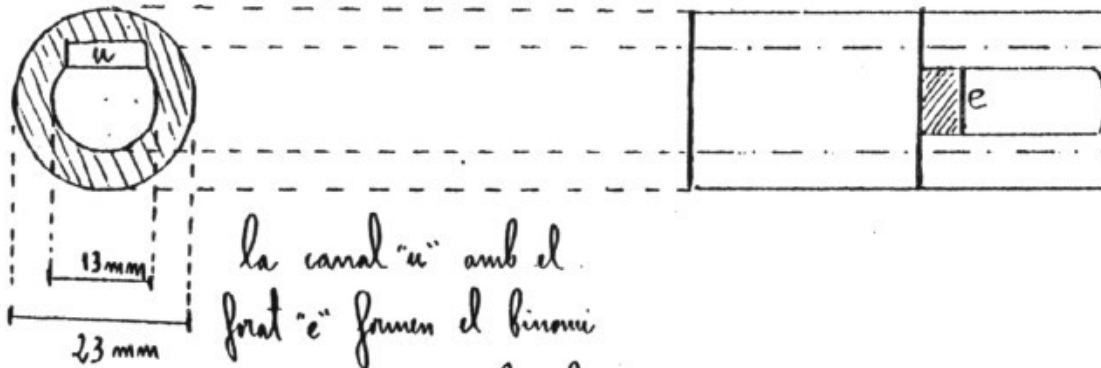

Esquema del fubiol, escala 1:1

A - conducte d'entrada d'aire
 d'amplitud a la part "a"
 és una variable important
 i bona de modificar (incisió c)
 per aconseguir un bon xiulo

primer forat per on pot
 sortir aire (1). Si està
 massa aprop del torquet
 (distància d), el fubiol
 té resonància i fa dues
 notes al mateix temps.

la canal "u" amb el
 forat "e" formen el binomi
 que permet sonar bé al
 fubiol, si el torquet està
 perfectament adaptat a ells

el forat rectangular [e], és el
 més important perquè el
 fubiol soni bé. Si és massa
 gros amb facilitat perd aire.
 Si es massa petit fa reso-
 nància.

Com més gros, més aire ha
 de menester el fubiol per sonar,
 si es petit li basta un filet
 d'aire.

Fulles i flors.

La primavera ens abrigo
i nos tapa de verdor
de sol, flors i de color
refresca nostra fatiga.

Tot convida a reposar
escoltant la cantadissa
dels ocells per la garriga
que dolç canten sense parar.

Sentim l'agradòs aroma
de la flor del taronger
i l'argelaga florida.
i la flor del cirerer.

El dematí en la roada
que bé canta el rossinyol
a la sortida del sol
gaudint la nova diada.

De nostra vila sortim
pels caminols anam trescant
fulles i flors anam mirant
de tot color en tenim.

Veim grogues margalidates
blanques i color de cel,
i contemplam en abril
estepes i violetes.

Flors de card i romaní
com l'espínols gueranyer
que la blancura que té
es de bon veure i molt fi.

I així que ho és de primera
i agradòs contemplar
l'arumuntanya i el pla
en la dolça primavera.

B.M.S.

Per contribuir a un millor llenguatge i a un conèixer paraules:

es ha de dir

aprenent	aprendis
assabentar-se	enterar-se
assaig	ensai
assegurança	seguro
assumpte	assunto
avançar	adelantar
avió	avion
bany	banyo

LA BIBLIOTECA I EL NIN

Un dels problemes greus pel que passa la societat i l'escola en particular és la total manca de llibres i d'una biblioteca (tant pública com escolar) per a què els nins i els adults puguin consultar un determinat tema, interessant per a ells i potser no per els seus educadors o pares.

Si per una part pareix difícil montar una biblioteca per l'altre crec que no és impossible.

¿Per què un al.lot de ciutat a de tenir més aventatges què un al.lot d'un poble? Dic això perque ho sabem tots que un nin de ciutat té a la seva disposició moltes biblioteques, llibreries, etc.) (encara que aquestes estiguin destinades a gent més madura).

Però el que ens interessa és el nostre poble.

La biblioteca de la nostra escola encara que ultimament ha augmentat el nombre de llibres (historietes, llibres de texte, d'art, etc.,) crec que està molt desfavorida i reduïda, ja que la majoria dels llibres són vells i actualment la societat viu un canvi social, polític, cultural i sobretot educatiu, que fa necessari la modernització de la nostre biblioteca escolar.

Per una part, el Ministeri de Cultura dedica un pressupost ridícul a les biblioteques i menys a les dels petits pobles, però ¿què s'ha de fer per a resoldre aquest problema?

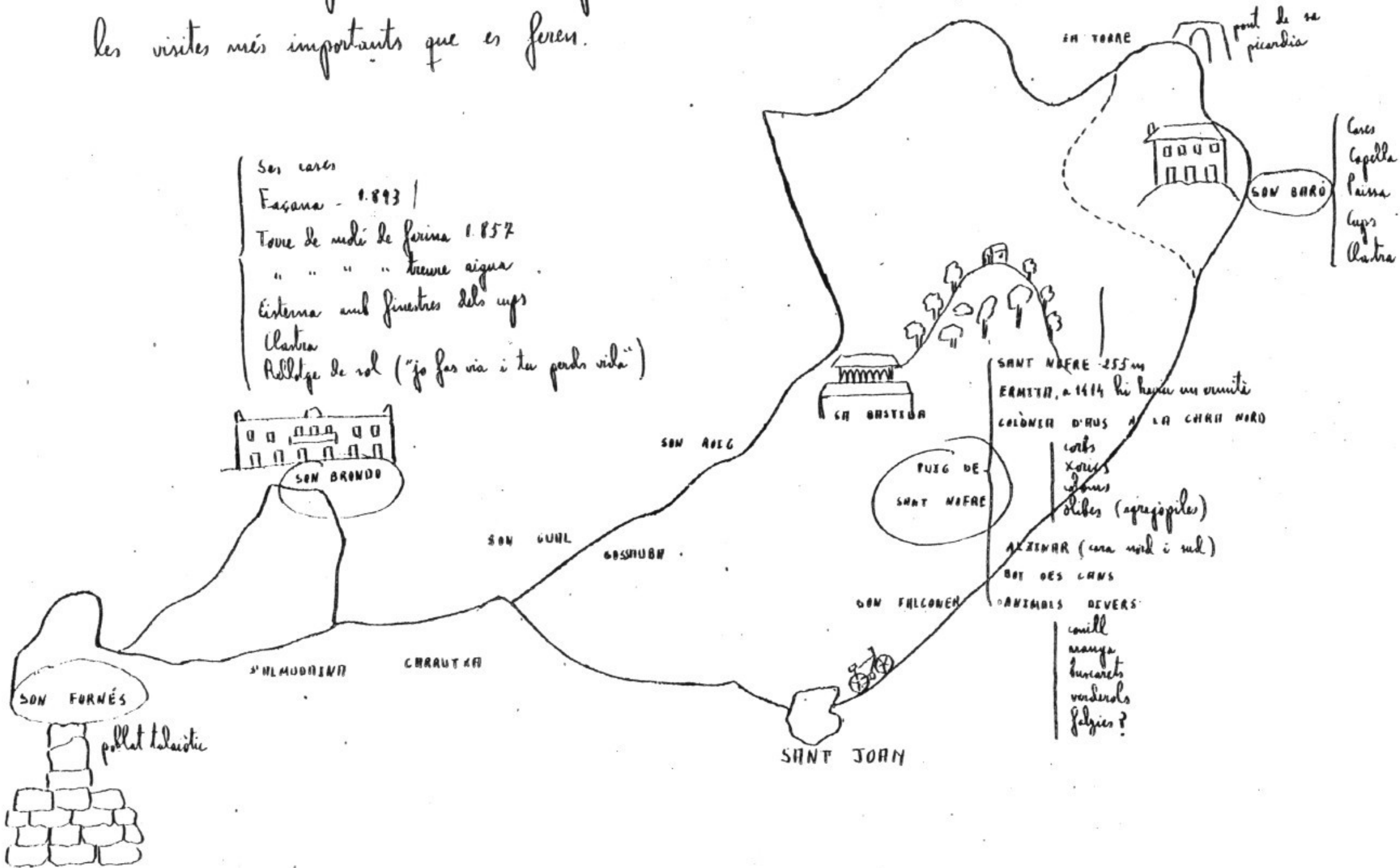
La mateixa "Associació de pares", "les diverses entitats bancàries locals", etc s'haurien de preocupar d'aquests problemes que repercuteixen tant i tant en l'educació dels nostres nins.

No es tracta de fer una biblioteca escolar en dos dies, sinó d'augmentar el volum de llibres progressivament. Després solament manca un coordinador o responsable, ja que han d'esser els mateixos nins que s'han de preocupar de controlar les sortides i entrades dels llibres.

La selecció dels llibres també és molt important i ha d'anar a càrreg d'una persona ben enterada en psicologia infantil, en els problemes dels nostres nins, els temes preferits i seleccionar llibres adequats a totes les edats.

La millor manera de poder ampliar la cultura és posseint material adequat i també que els temes que tracten estimulin al nin (hi ha D'Ha ver tota classe de llibres: còmics, contes, rondalles, d'aventures; etc.).

Excursió realitzada en bicicleta per l'O.C.B de Sant Joan dia 22-03-81. Amb les visites més importants que es feren.

CANÇONS

La madona d'una possessió que es diu El Caparó tenia una vintena d'indiots i els volia vendre. Va trobar un comprador, que li deien Jordi Roca, i els hi va vendre. Llavors En Jordi pensà: si li vaig a prendre els doblers, tindrè els doblers i els indiots; i així ho va fer, però no li va anar molt bé i va haver de matar la madona.

L'agafaren i li feren judici. Li va caure pena de mort a la cadira elèctrica.

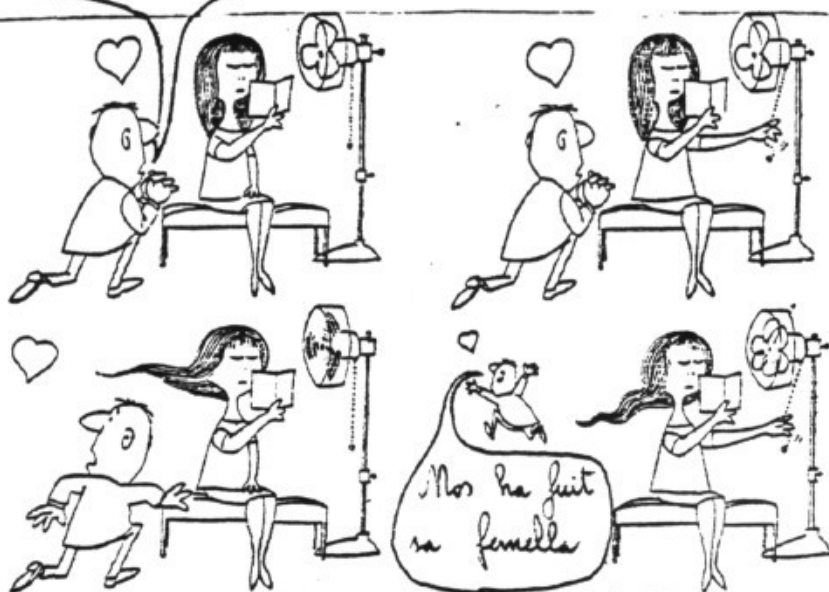
Quan estava damunt la cadira a punt de complir la pena, aquesta es desferrà:

Madona des Caparó
En Jordi Roca vos crida
Assegut a sa cadira
Que vos demana perdó

A Sant Joan per tocar l'orga
Posen dos porcs dins un sac
Un fa nyic i s'altre nyac
I s'avenen com un rellotge

Franciscafe bonda
M'ha dit un àngel del cel
No enganyis En Miquel
Que Déu ho tendrà en compte

Sant Antoni gloriós
Vos qu'estau dins sa capella
Gordau-mos una femella
Per l'any que ve casar-mos

FESTA DEL QUART DIUMENGE

SANT JOAN, 29 DE MARÇ DE 1.981

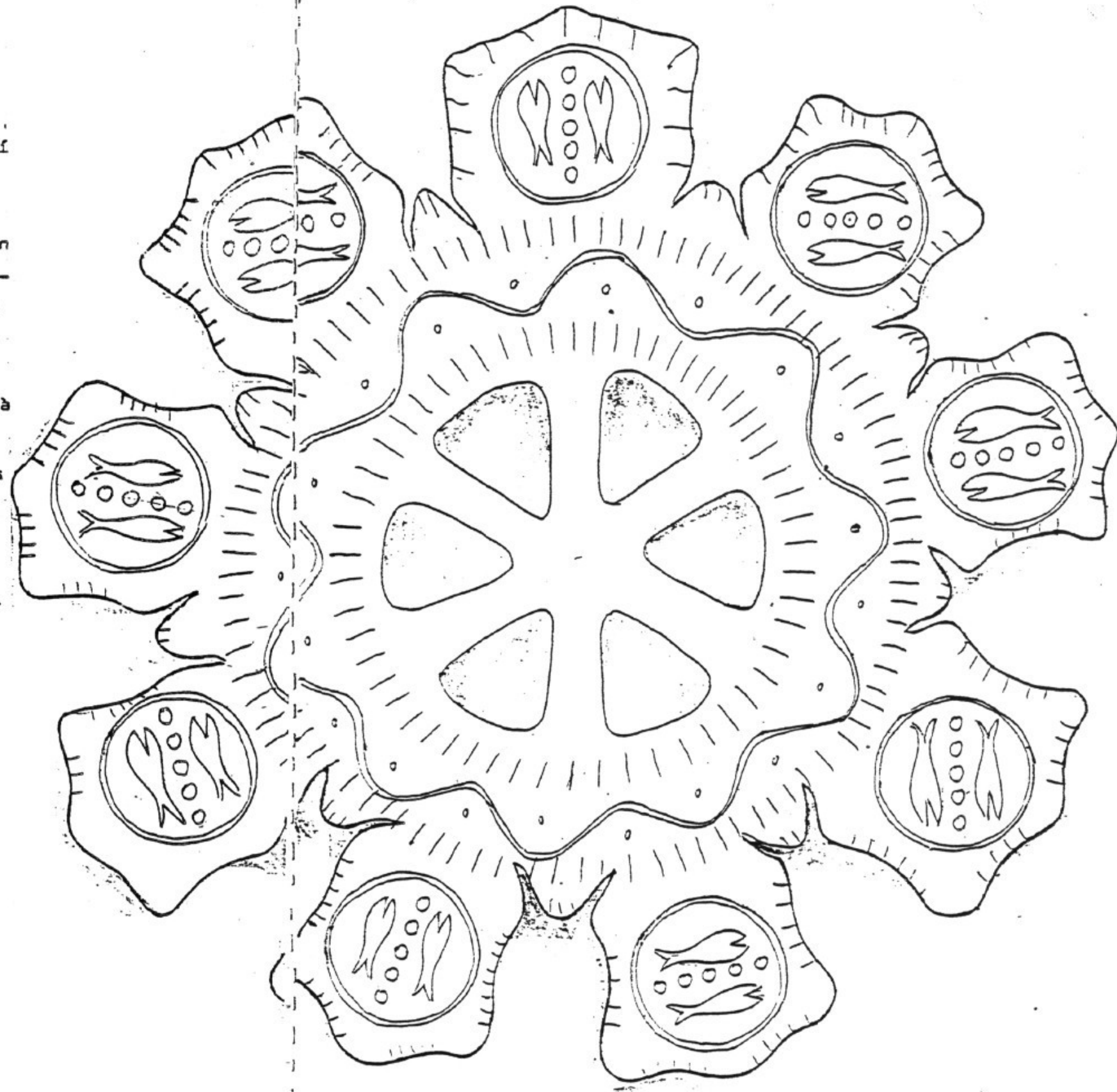
Anomenada també del Pa i Peix. Romeria antiquíssima de pujada a Consolació. El dematí missa i l'horabaixa altre pic visita al santuari.

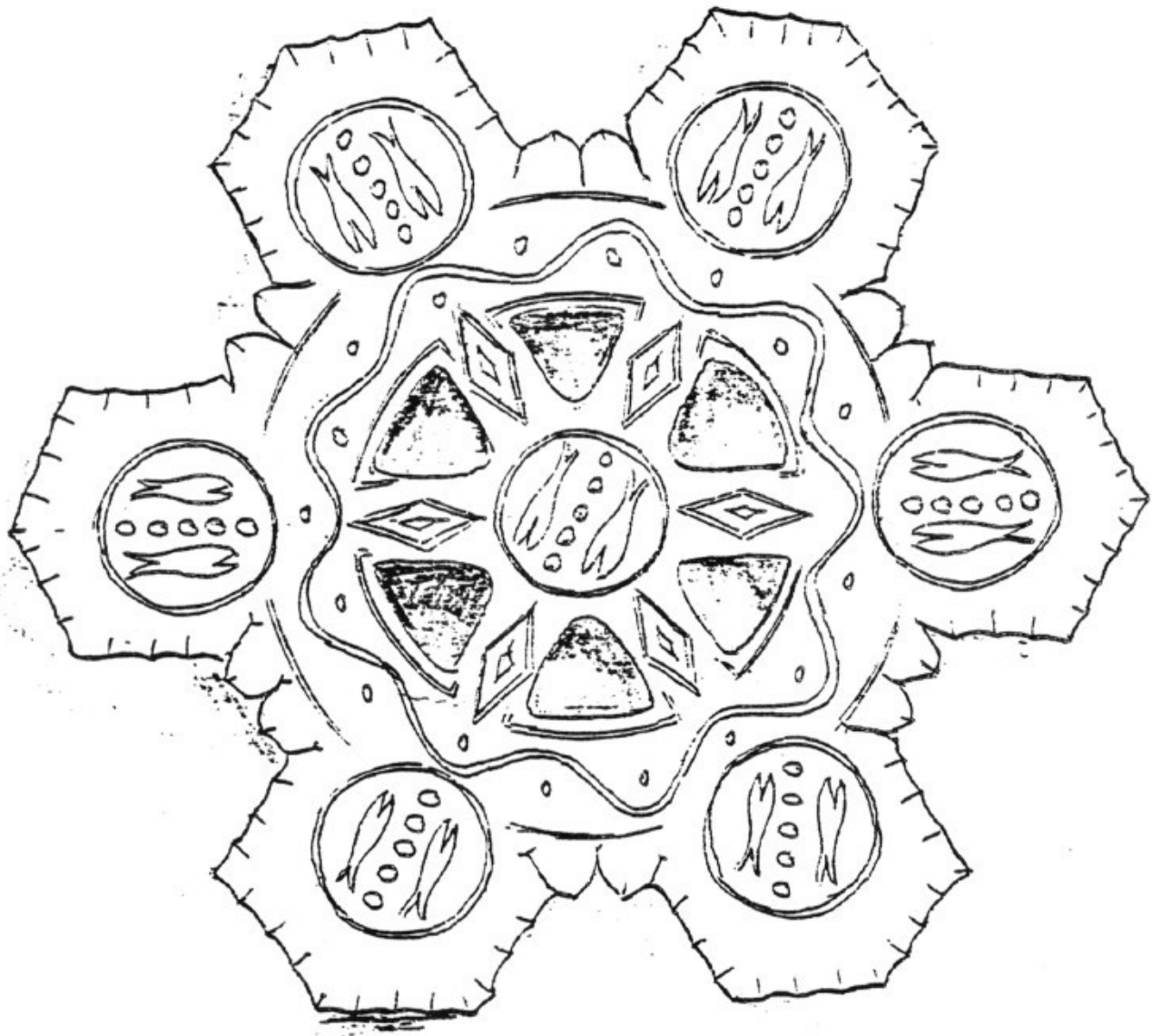
Una de les estampes més típiques que han perdurat a través dels anys dins aquesta festa són les coquetes. Es reparteixen durant la missa. Estan fetes de pasta sense llevat. Per les seves inscripcions recorden la multiplicació dels cinc pans i dos peixos que realitzà jesucrist quan anava a predicar pel món.

Són de forma rodona i la figura que més recorden és la d'una rossassa (claraboia) d'església.

A la seva configuració aparixen 6, 8 i 9 divisions del cercle i pel que sembla no tenen cap significació concreta, més bé deuen ésser fruit de l'arbitrarietat, ja que els números màgics dins la cultura mediterrània són el tres i el set.

joan morey company

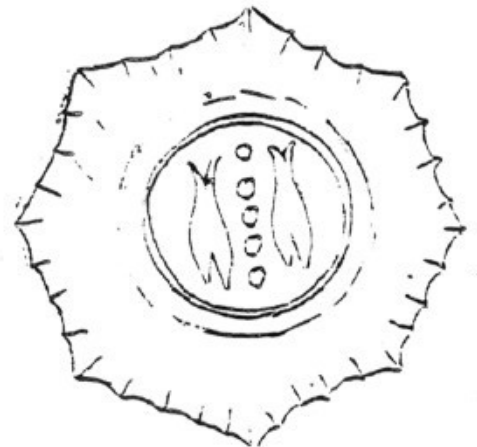
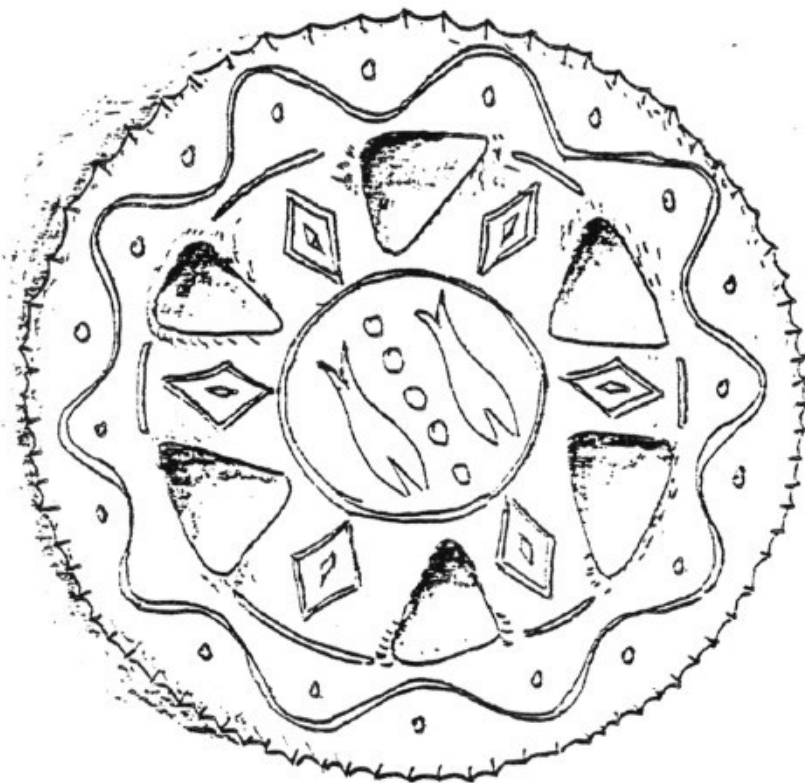

COQUETES DEL QUART DIUMENGE

TAMANY NATURAL

SANT JOAN 1.981

LA TELEVISIÓ, UNA DROGA ACTUAL (2)

El mes passat varem veure com la televisió podia actuar com una droga perjudicial pels televidents que abusaven d'ella. Les primeres conseqüències eren les derivades de la seva mateixa naturalesa (intrínseques). Avui analitzarem el segon aspecte que no ens afecta directament, sino que davall-davall, fora que ens n'adonem, però que a la llarga és tant o més perjudicial com el primer: Són les conseqüències que provoca a nivell ideològic.

Si tenim en compte que la televisió arriba a la majoria de cases i que els televidents l'hi dediquen moltes hores, comprendrem que tot el que s'hi reproduïx repercuteix directament damunt la ment dels qui estant baix el seu radi d'acció. Aquest aspecte ja fa anys que fou avistat pels hàbils polítics que, aprofitant-se dels aventatges, l'empren com a arma de poder per defensar els seus interessos.

Si algú vol assebeitar-se del que passa al món, se sue davant el "caixó" i escolta passivament les notícies, fora saber el que en realitat ocorre. Dic les notícies perquè és la cosa que més és manipulada (la ràdio i els diaris són molt més fidedignes), però en realitat, en tots els aspectes van colonitzant la nostra ment, decidint què és el que hem de saber, davant el que ens hem d'indignar, etc, etc.

En poques paraules, la televisió (entre altres coses) ha suplit de forma molt subtil el que fa uns anys era una dictadura ~~xxxxxxx~~ ~~gixa~~ personal en una dictadura tecnològica hàbilment camuflada i que es diu democràcia.

Davant això, la solució més apropiada per desfer-nos-en d'aquesta "mortífera droga" es lluitar contra ella; si no podem a nivell col·lectiu, al manco a nivell personal. Per exemple, es aconsellable que la televisió no estigui dins el menjador o dins la sala d'estar. Hi ha persones que la tenen dins el rebost i la treuen quan projecten un programa bo. N'hi ha d'altres que, veient la manipulació a què són sotmesos, l'han tirada per la finestra. Altres n'han fet una conillerà... Tot són solucions.

francesc x. noratinos jaume

COSTUMS QUE FAN HISTÒRIA

INTRODUCCIÓ

La recordança d'una sèrie de tradicions, del nostre poble, no molt antigues però sí històriques, ens ha duit a pensar i comentar coses que potser siguin interessants pels santjoaners.

Tan sols en citam dues però la nostra intenció és, amb el temps, seguir treballant, cercant altres costums endemés de les que tenim pensades.

E L P A S S E I G

Els diumenges els joves es passejaven per uns determinats carrers senyalitzats amb discs que prohibien la circulació dels cotxes perquè la gent pogués recórrer-los amb tota tranquil·litat. Era una costum de fa molts de segles i que abans ocupava tota la mançana principal del poble (Carrer Major-Consistori-Josep Antoni-Carrer de Palma), i després quedà reduït a un sol carrer: el de Josep Antoni, aprofitant d'aquesta manera la plaça nova.

La finalitat del passeig era la de entretenir la gent els diumenges, nasquent així unes relacions i amistats entre els joves. També era un passa-temps pels majors i fins i tot per a la gent molt vella, que tenien tema per xerrar i xafardejar assegudes damunt els padrisos de la plaça.

A altres pobles encara continua aquesta tradició, però en el nostre ja comença a ésser història degut al progrés que ha experimentat la nostra societat (cotxes, doblers, discoteques, televisió, etc), desplaçant als joves de cap a altres diversions.

J O C S I N F A N T I L S

No podem considerar al joc com una costum antiga perduda, ja que la relació joc-nin és necessària. Però sí podem considerar els canvis que han experimentat els joves al llarg del temps.

Temps enrera els nostres pares es divertien amb juguetes fetes per ells mateixos degut a la carència de medis (les nines s'havien de fer les pepes amb padaços i serradís; al igual que els al.lots hi feien les pilotes).

En el nostre temps encara perdurava un poc la imaginació dels al.lots en els jocs, però començava a notar-se un caire destructiu (brum, magacoretja, guerres de bandos, etc.). La imaginació es feia present a

l'hora de cercar les joguetes que quasi sempre feia l'al.lot o que costaven poques pessetes. Però a partir d'aquí les nines començaven a tenir les seves joguetes comprades (pepes, cuines) i els nins es divertien en bolles, valons, cotxets, soldadets.

Actualment els jocs infantils careixen totalment d'imaginació, (per tenir més joguetes de les que vol, siguent incapaç de fabricar-ne i de crear altres jocs), inclús l'al.lot quan arriba als 5-7 anys es comporta d'una manera passiva davant el joc, dominat completament per la televisió.

Miquel Gaià.
Amador Gaià.

